

Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Filosofia i Lletres Departament d'Art i Musicologia

LA CONCEPCIÓ DE LA MASCULINITAT ADOLESCENT

Reflexions a partir d'una pràctica didàctica

Treball de Fi de Grau presentat per
Sergi Pita Argemí

Tutors/es
Sílvia Martínez García
Pau Aguilera Martínez

Bellaterra, juny del 2026

Resum

En els darrers anys, els professors, sobretot els que treballen amb adolescents, assenyalen un auge de conductes misògines entre els alumnes. Aquesta problemàtica, lluny de ser un fenomen local que afecta només el jovent, s'emmarca dins una tendència internacional del món adult. Les *szon patrol* de Polònia, la *red pillled community*, els *incels*, les *tradwives*, d'entre altres, són alguns dels corrents que s'han gestat i que més influeixen en aquells que es troben en ple procés de construcció i creixement. És en aquest context que neix la motivació per emprendre aquesta investigació. A partir de la música com a *border object*, per la forta relació que manté amb el gènere, s'intenta arribar a les arrels de la masculinitat, tal com la conceben els joves, per esbrinar la veracitat d'aquesta crisi i, mitjançant unes intervencions a l'aula, afrontar-la.

Paraules clau: masculinitat, adolescents, conductes misògines, *border object*, música, gènere.

Abstract

For some years now, teachers, especially those working with teenagers, have been pointing to a rise in misogynistic behaviour among students. This issue, far from being a local phenomenon affecting only adolescents, is part of an international trend among adults. The Polish *szon patrol*, the red pillled community, incels, tradwives, among others, are some of the currents that have emerged and that most influence those who are in the midst of their own construction and growth. It is in this context that the motivation to undertake this research arises. Through music as a border object, due to its strong connection with gender, the aim is to reach the roots of masculinity as it is conceived by youngsters, to uncover the truth of this crisis and, through classroom interventions, address it.

Keywords: masculinity, teenagers, misogynistic behaviour, border object, music, gender.

Taula de continguts

1. Introducció	4
1.1. Objectius	5
1.2. Estat de la qüestió	6
1.3. Metodologia	7
2. Marc teòric	8
2.1. Masculinitat	8
2.2. Auge de conductes misògines	10
2.3. Música i gènere	17
3. Marc pràctic	20
3.1. Context de les intervencions	20
3.2. Metodologia didàctica	21
3.3. Seqüenciació	22
3.4. Resultats	25
3.5. Anàlisi dels resultats	29
4. Conclusions	34
5. Bibliografia	36
6. Annexos	39

1. Introducció

En aquest treball es proposa fer una investigació per determinar la concepció que tenen alguns adolescents sobre la masculinitat, a partir de la seva pràctica musical, entesa com els hàbits d'escolta i les preferències musicals que tenen. Utilitzada com a eix, la música pot aportar una via alternativa i molt valuosa, com s'intentarà demostrar amb una intervenció pràctica, per accedir a conèixer els valors que caracteritzen aquesta ideologia, i poder qüestionar-la.

Incidint en temes de gènere i educació, aquesta investigació sorgeix a partir d'una problemàtica observada pels professors a les aules de l'institut en els darrers anys: l'auge de conductes misògines en els adolescents.¹ Aquest fenomen, sense reduir-ho a l'àmbit de les aules, s'està tornant una tendència internacional, amb casos extrems com les *szon patrol* de Polònia (Martorell, 2025),² les comunitats d'*incels*³ en línia i la indústria dels *pickup artists*⁴, d'entre altres. Forma part d'una regressió de la joventut cap als valors tradicionals, moviments polítics d'extrema dreta i feixistes, com es va comprovar en el 50è aniversari de la mort de Franco (Horowitz i Coll, 2025) i els resultats electorals de Vox (El País, 2024). Una de les principals causes d'aquest fenomen és la manca de regulació de discursos d'odi a les xarxes socials i l'algoritme d'aquestes, el qual afavoreix continguts de caràcters extrems, que generen commoció i controvèrsia (Rajan i Bates, 2025), com els de la *red pill community*⁵ o de les *tradwives*⁶. Aquest clima antifeminista es va començar a gestar com a reacció a la gran onada feminista el 2018, la qual va empoderar a les dones en general, però que va deixar una sensació d'exclusió entre els homes i joves (Carabí, 2006). Progressivament, les dones començaven a ser més

¹ Comentat per diversos professors en converses informals, però també remarcat per diversos estudis i articles en els darrers anys (Freixanet, Pous i Berna, 2025).

² Com el nom indica, “patrulla de prostitutes”, és un moviment d'homes que fustiguen a dones i noies en espais públics quan consideren que vesteixen inapropiadament, gravant-les i penjant els vídeos a diverses xarxes socials.

³ Els *incels* són aquells individus que culpen a les dones del seu estat de celibat involuntari (Bates, 2020).

⁴ Els *pickup artists* són homes amb l'objectiu de seduir dones manipulant-les, sovint presentant-se com a “gurús” del lligue i venent consells en línia (Bates, 2020).

⁵ La *red pill community* està molt lligada a la comunitat d'*incels*. Utilitzen l'analogia de prendre la píldora vermella de *The Matrix* com a haver trobat la realitat que no volen que coneixis, que les dones tenen el control sobre ells i que la societat va en contra seva (Bates, 2020).

⁶ El moviment de les *tradwives* té l'objectiu de fer un retorn al rol tradicional de les dones com a cuidadores de l'àmbit domèstic i de la família.

independents i aquells valors associats a la masculinitat es tornaven difusos, aquesta *emasculation*, la usurpació d'allò que els feia sentir segurs i poderosos, és un clar detonant del moviment.

S'emmarca dins l'àmbit dels estudis de gènere, concretament, en l'estudi dels valors associats a la masculinitat, i per contraposició, de la feminitat, amb la novetat que els subjectes són aquells més vulnerables a la influència de les ideologies més extremistes, els adolescents. Per això, s'utilitzarà la música com a *boundary object* (Star i Griesemer, 1989), com a objecte de discussió o mitjà que permeti entreveure i deduir aquelles idees que formen part de l'imaginari sobre allò que consideren com a masculinitat, per així, evitar un enfrontament directe que podria provocar sentiments de vulnerabilitat, vergonya, culpabilitat o rebuig. Com sovint els estudis d'aquesta mena es queden en la teoria i l'anàlisi, aquesta vegada es portarà a la pràctica un seguit d'intervencions a l'aula per generar espais de conversa segurs al voltant d'aquesta problemàtica.

1.1. Objectius

Aquest treball parteix d'un objectiu principal, del qual en deriven alguns de secundaris, com es mostra a continuació.

Objectiu principal:

- Definir la concepció que tenen alguns adolescents sobre la masculinitat.

Objectius secundaris:

- Crear un espai de conversa amb els adolescents, a partir de la música, per apropiat-se a les seves ideologies.
- Fer reflexionar als adolescents sobre el biaix cognitiu que carreguen.
- Posar en qüestió els valors de la masculinitat tòxica.
- Comprovar l'existència de la relació entre la concepció adolescent sobre la masculinitat i l'auge de comportaments misògins.

1.2. Estat de la qüestió

Els estudis sobre els homes i la masculinitat sorgeixen per primera vegada gràcies al moviment feminista i d'alliberació gai dels anys 60 i 70, amb la rebel·lió de *Stonewall* del 1969 que suposa l'inici del moviment per l'alliberament LGTBI, que lluitaven per donar-se visibilitat i que, per tant, qüestionaven de manera indirecta l'hegemonia de l'home heterosexual (Armstrong i Crage, 2006). Es va començar a jutjar primer el sistema patriarcal arran del moviment feminista, i posteriorment l'heterosexualitat normativa pel moviment gai. La masculinitat i els seus valors van quedar sota revisió.

Els primers estudis sobre la masculinitat sorgeixen a mitjans dels anys 70, però no va ser fins als anys 90 que es va concebre com a camp acadèmic. A partir d'aleshores, progressivament es va tornar un nou focus de revistes, estudis i cursos universitaris. Dos dels grans autors en el camp de les masculinitats foren, per una banda, la feminista i sociòloga australiana Raewyn Connell, que va introduir el concepte de masculinitat hegemònica en el seu llibre *Masculinities* (1995), el més citat en el camp d'estudi, i que suposa un marc general històric per entendre el concepte, les característiques que la componen, i la seva relació amb el gènere i el cos, i per l'altra, el sociòleg estatunidenc Michael Kimmel, en el seu llibre *Manhood in America: a Cultural History* (2006) també parla sobre la història i origen de la masculinitat, els valors que la defineixen i introdueix el concepte de masculinitat tòxica.

Un altre llibre que explora les causes de l'auge de conductes misògines en l'actualitat, i de quina manera afecta la societat, és *Men who hate women* (2020) de l'escriptora anglesa L. Bates. Aquest exposa les xarxes virtuals misògines que han emergit en els darrers anys i les relaciona amb el creixement dels moviments extremistes per expressar la necessitat de canvi i acció en contra d'aquesta tendència.

Finalment, alguns llibres que han estudiat la música des d'una perspectiva de gènere són *Gender and the musical canon* (1993) de la musicòloga americana M. J. Citron, en què s'exposa el control de la història de la música per part dels homes blancs i heterosexuals, la classe hegemònica, i la sistemàtica exclusió de les dones de l'àmbit musical, forçades a la interpretació domèstica, a uns certs instruments a tocar, certes peces; i *Feminine Endings: Music, Gender, and*

Sexuality (2002) de la musicòloga americana S. McClary, en què explora la construcció del gènere i la sexualitat en la música, en la seva narrativa, i entenent-la com un discurs de gènere.

Aquest treball de fi de grau és un estudi de la masculinitat dins del context actual d'auge de conductes misògines, utilitzant com a eina la música. Pretèn combinar, a partir d'aquesta problemàtica transversal, els continguts estudiats dels llibres esmentats, amb l'objectiu pràctic d'indagar i transformar amb els adolescents.

1.3. Metodologia

Al llarg d'aquest treball s'utilitzarà una metodologia interdisciplinària, que implementarà elements típics de les investigacions en les ciències socials i humanes, en aquest cas, l'anàlisi de dades i estadístiques sobre violència de gènere en el jovent, la revisió de fonts bibliogràfiques i documentals per estudiar aquest auge de conductes misògines, i el treball de camp de la intervenció a l'aula, junt amb una posterior anàlisi i interpretació de les observacions i evidències produïdes.

A partir de la revisió de fonts i de la intervenció, es generaran una sèrie de dades tant de caràcter qualitatiu com quantitatiu. Al llarg de la pràctica dins l'aula, els participants deixaran constància de les activitats en forma de diverses evidències: formularis, fitxes a emplenar individuals i cartolines grupals. Alhora, es faran observacions en el transcurs d'aquesta per constatar fets que, d'una altra manera, no es podrien analitzar.

2. Marc teòric

Són tres els elements que vertebraran aquesta investigació: la masculinitat, l'auge de les conductes misògines i la relació entre música i gènere. Així doncs, el marc teòric presentarà la informació essencial de cada un d'ells per fonamentar la recerca posterior.

2.1. Masculinitat

És impossible trobar una definició universal exacta de la masculinitat. Només se'n podria fer una a partir de l'anatomia i fisiologia del cos masculí, establint una connexió directa entre sexe i gènere. D'aquesta manera, la masculinitat es definiria com el caràcter d'aquell qui té penis, un cromosoma *Y* i certa quantitat de testosterona. Això és perquè la masculinitat i la feminitat són conceptes inherentment relacionals, és a dir, l'un es defineix a partir de l'altre i a la inversa. També són inherentment històrics, la relació entre els conceptes és resultat de configuracions de pràctiques vertebrades per relacions de gènere.

La masculinitat només existeix en contrast amb la feminitat, i el fet que una persona no sigui masculina, implica que es comporta de manera diferent, és pacífica, relaxada amb les relacions, no té interès en l'èxit sexual, etc.

Segons Connell (2005), existeixen 4 estratègies per caracteritzar aquell qui és masculí:

- Essencialista: una característica que defineixi el masculí, i en contrast pel femení.
- Positivista: definir el patró, què és masculí i què és femení.
- Normativa: definir un estàndard de la masculinitat.
- Semiòtica: definir la masculinitat a partir d'un sistema de diferència simbòlica en què el masculí té, i el femení no en té.

Freud va ser un dels primers a qüestionar el gènere dins la cultura Europea, obrint moltes portes per a la investigació del concepte. Va desenvolupar diverses idees sobre la construcció del gènere i la sexualitat: l'*Oedipus complex*, l'etapa *pre-Oedipal* i el superego.

Alfred Adler (2006) emfatitza el fet que un extrem de la polaritat és devaluada en cultura i associada amb la debilitat, la feminitat, i defensa que quan hi ha debilitat, es desenvolupa una

ansietat que genera un èmfasi exagerat sobre la part masculina de les coses, sobre compensant-ho amb agressió, violència i la cerca de triomf.

La perspectiva feminista que aporta Karen Horney (1973) a la feminitat *pre-Oedipal* va en la mateixa direcció, i ajuda a consolidar dos punts molt importants: com la masculinitat sovint es construeix amb reaccions exagerades a la feminitat, i la connexió entre la creació de la masculinitat i la subordinació de la dona.

Un concepte que pot contribuir a explicar millor la masculinitat, és el de sex role o rols de gènere. Segons Butler (1988), el gènere és performatiu. Mentre que el sexe es concep com un fet biològic, el gènere és la interpretació cultural d'aquest. Per tant, existeix una norma, un estàndard de la manera en què un home o una dona s'hauria de comportar, i què significa ser-ne l'un o l'altra, masculí o femení. Aquests rols són transmesos i consolidats en el temps, són constructes socials i culturals generats al llarg de la història, que han mantingut una interpretació del sexe i del gènere com a binaris, home o dona, masculí o femení, enfront una concepció d'aquest com a fluït i divers.

La masculinitat també projecta el seu domini entre la seva diversitat. Malgrat que existeix una subordinació general de les dones cap als homes, dins del grup d'homes també n'existeix una cap a la masculinitat hegemònica, la que es concep com superior. És a dir, genera una estructura de poder general dels homes enfront de les dones, i alhora entre ells mateixos, distingint entre aquells percebuts com a més masculins, i aquells com a menys.

Els moviments dels dos grups oprimits, *Gay Liberation* i *Women's Liberation*, han extret importants conclusions i anàlisis sobre la masculinitat. Per una banda, alguns han teoritzat com l'homofòbia pot ser el resultat del desig rebutjat convertit en odi expressat, alhora definint límits socials que marquen els comportaments de la masculinitat "real" i comparant l'heterosexualitat i l'homosexualitat amb la masculinitat i la feminitat –imaginant els gais com homes feminitzats, i les lesbianes com a dones masculinitzades– (Weiberg, 1973 i Mieli, 1980). Per l'altra, analitzen la posició dels homes en la societat i documenten els privilegis dels quals gaudeixen, és a dir, delimiten el sistema de dominació de gènere, el patriarcat (Mitchell, 1971).

Per mantenir una estructura basada en una injustícia tan marcada, es requereix una gran quantitat de violència per sustentar el domini, mitjançant la intimidació o la violència directa, i per establir la masculinitat entre els homes.

2.2. Auge de conductes misògines

Com s'ha mencionat anteriorment, a partir de la gran onada feminista del 2018, es va produir una reacció antagònica que va desembocar en la gestació i unificació de diversos sectors amb un aspecte clau en comú: l'odi cap a les dones. Alguns dels fenòmens que se'n deriven d'aquesta contestació són els ja mencionats, els *incels*, la *Szon patrol*, els *Pick-up Artists*, d'entre altres. I les conseqüències són molt reals: tirotejos motivats per aquestes ideologies, feminicidis, augment de casos d'assetjament sexual i la violència sexual amb ús d'IA.

Les causes que han permès l'aglomeració i amplificació d'aquest odi són tres:

1. La falta de regularització de l'accés a internet per part dels adolescents; de continguts il·lícits o nocius; de discursos d'odi; i dels algoritmes que forcen aquests continguts als usuaris.

Segons un estudi realitzat a Galícia, l'edat mitjana d'accés al primer mòbil és d'11,7 anys i el 66,5% està registrat en 3 o més aplicacions de xarxes socials (Gómez, 2025). En un altre, fet també en població espanyola, situen l'edat mitjana del primer accés a la pornografia en els 10,4 anys (Biota, 2022). Aquesta exposició tan primerenca posa en risc als joves de desenvolupar símptomes associats amb l'abús de les xarxes socials: depressió, dèficit atencional, insomni, disminució de rendiment acadèmic, d'entre altres (Arab, 2015). I es posen a l'abast de molts perills: el *grooming* ⁷, el *sèxting* ⁸ i el ciberassetjament.

Alhora, els usuaris menors d'edat poden acabar consumint continguts nocius, com la pornografia, discursos d'odi masclistes, misògins, xenòfobs, o informació no fonamentada que,

⁷ És una pràctica en línia que consisteix en un adult fingint ser de l'edat d'un menor per apropar-se i guanyar la seva confiança amb la finalitat d'abusar-ne sexualment.

⁸ Rebre o enviar fotos o contingut de caràcter sexual en línia.

al rebre sense un filtre crític desenvolupat, absorbeixen i poden afectar el seu procés de creixement i construcció d'identitat. L'ús problemàtic d'internet, és a dir, el consum de videojocs, jocs d'atzar i pornografia, pot arribar a causar addicció que, presentada en edats tan precoces, pot tenir majors prevalences de consum i patrons més perillosos (Gómez, 2025).

La majoria de vegades, aquest contingut acaba sent forçat a l'usuari pels algorismes que dominen l'internet i les xarxes socials. El que busquen i afavoreixen és el contingut que més potencial tingui de viralitzar-se: allò polèmic, emocionant i addictiu (Horwitz, 2023). Per exemple, 6 de cada 10 adolescents han trobat contingut de caràcter eròtic i pornogràfic sense buscar-lo i *YouTube* recomana contingut *incel* encara que no es cerqui (Bates, 2020). I, al dependre de les xarxes socials i l'internet com a font d'informació -sense mecanismes efectius que verifiquin la veracitat d'aquesta-, les ideologies extremistes i el discurs d'odi han trobat un medi per on propagar-se cap als més joves i vulnerables (Luque, 2025).

Malgrat els riscos i les conseqüències exposades, existeix una falta d'actuació i conscienciació general, per part de les famílies a nivell nuclear, i per part del govern a nivell estatal. En cap àmbit s'està vetllant per la protecció dels infants i adolescents amb la immediatesa i la determinació que aquestes dades urgeixen. De fet, segons un estudi de la Fundació Orange i Save The Children, el 14% dels adolescents afirmen que els progenitors utilitzen més el mòbil que ells mateixos ⁹, i d'un altre estudi aquest cop d'Unicef, un 25% dels adolescents assegura tenir discussions setmanals al voltant de l'ús de la tecnologia, i només a un 29% se'ls posa un límit i normés sobre l'ús d'internet i de les pantalles a casa ¹⁰. Aquestes dades corroboren que els progenitors, moltes vegades no són conscients –i d'altres no volen ser-ho– dels riscos i responsabilitats que comporten facilitar l'accés a internet i als dispositius mòbils als seus fills. Existeixen excepcions, però, com l'associació Adolescència Lliure de Mòbils. Una xarxa originada a Catalunya l'octubre del 2023 a conseqüència d'una creixent preocupació entre pares i mares per l'ús del mòbil i els seus riscos, amb l'objectiu d'endarrerir tant com fos possible l'edat

⁹ El 93% de los adolescentes considera que debería cambiar sus hábitos actuales de uso de la tecnología - Fundación Orange. (2024, December 16). Fundación Orange. <https://fundacionorange.es/infancia-y-adolescencia-en-entornos-digitales/>

¹⁰ Los adolescentes están muy ligados a la tecnología, pero ¿sabemos cómo la utilizan? (2022, February 8). Unicef. <https://www.unicef.es/noticia/adolescentes-y-tecnologia-como-la-utilizan>

d'accés dels seus fills i filles. En aquests tres anys, han aconseguit que més de 30.000 famílies hi participin i que els centres escolars siguin lliures de mòbils.

D'altra banda, les mesures que s'han pres des del govern o des de les mateixes empreses digitals, mai han pogut contrarestar el que l'anonimat i la immensitat de l'internet van crear: un món ingovernable. Per molts comentaris que es censurin, sempre n'hi haurà més, o ara amb l'ús de la IA, que ha nascut una nova necessitat de legislació amb els *deepfakes* ¹¹ i la violència sexual que ha generat: en només 11 dies, *Grok*, la IA de la plataforma X, va permetre la creació de 3 milions d'imatges sexualitzades, incloent-hi 23.000 de menors ¹². En els últims anys han aparegut mesures que han intentat protegir els drets dels usuaris davant del ràpid creixement i avenç de les tecnologies, tot i que no sembla que ho estiguin aconseguint. La Llei de Serveis Digitals (2023) ¹³, que promou el control dels continguts il·lícits a internet, la transparència dels algoritmes, la protecció de dades i defensa als menors; l'*Online Safety Act* (2023), que imposa processos de verificació d'edat segons els continguts a accedir (Polo, 2025); i actualment a Espanya s'està tramitant el projecte de Llei Orgànica ¹⁴ que pretén augmentar l'edat mínima de registre a les xarxes socials als 16 anys, atorgar responsabilitat als centres educatius per regular l'ús de les pantalles, i modificar el Codi Penal per incloure la distribució de material pornogràfic a menors com a delictes, i catalogar els *deepfakes* de caràcter sexual com a contingut contra la integritat moral, d'entre altres.

Aquesta és la primera causa que contribueix a la proliferació d'ideologies extremistes i actituds discriminatòries en els adolescents: la ingovernabilitat del món digital i la fallida sistemàtica en regular-lo.

¹¹ Imatges, vídeos o àudios generats mitjançant IA que permeten imitar o mostrar persones reals, quan no ho són. Per exemple, a partir d'una imatge d'una dona, generar imatges on apareix nua.

¹² Núria Bigas Formatjé. (2026, February 25). *IA y explotación sexual: el caso Grok y los límites legales*. Uoc.edu; Universitat Oberta de Catalunya. <https://www.uoc.edu/es/news/2026/ia-explotacion-sexual-grok-x-uoc>

¹³ *La Ley de Servicios Digitales*. (2026). Configurar El Futuro Digital de Europa. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/es/policies/digital-services-act>

¹⁴ *El Congreso da luz verde a la tramitación de la ley orgánica para la protección de los menores en entornos digitales*. (2025). Mpr.gob.es. <https://www.mpr.gob.es/prencom/notas/paginas/2025/100925-tramitacion-lo-proteccion-menores-entornos.aspx>

2. La *manosphere*

Sota el seu nom s'hi configura una xarxa extensa i diversa de pàgines web, figures i continguts que promouen valors associats a una masculinitat tòxica i, en general, comportaments misògins i un odi generalitzat cap a les dones. Serveix com a paraigües que abasta una gran diversitat de comunitats que, malgrat tenir les seves diferències, actuen sota unes premisses molt similars a les mencionades. Algunes d'aquestes són: la comunitat d'*incels*, els *pick-up artists*, *men's rights activists*, d'entre altres.

Alguns dels personatges més influents dins de la *manosphere* són els germans Andrew i Tristan Tate, els creadors de contingut *Sneako*, *HSTikkyTokky* (Harrison Sullivan) i Myron Gaines, d'entre altres (Theroux, 2026). El sorgiment d'aquestes figures està estretament lligada als vídeos de curt format recomanats per algoritmes que prioritzen la viralitat, com a *TikTok*, els *YouTube Shorts* i els *Instagram Reels*. L'estratègia que segueixen la majoria és fer vídeos en directe o pòdcasts de llarga durada, i després extreure els fragments més controvertits i que més projecció poden tenir en les plataformes esmentades. Un cop penjats, hi ha una base de fans o comptes dedicades que repengen el contingut perquè sigui més difícil de censurar, perquè normalment es comparteixen missatges conflictius i d'odi, per generar el màxim de viralitat (Gerrand, 2025).

Forma part d'una estratègia en què els creadors de contingut transmeten una percepció d'amenaça o un problema, i s'ofereixen com a coneixedors de la solució d'aquest problema (Bujalka, 2022). Els problemes que tracten sovint són causats pel sistema patriarcal i el capitalisme neoliberal, major dificultat per generar diners, relacions humanes pobres, pèrdua de dignitat, però en lloc d'adreçar-los com a tal, se'ls tracta com a problemes personals i individuals.

D'aquesta manera, acaparen els consumidors més vulnerables i monetitzen el seu patiment. És a dir, promulguen el mite que qualsevol persona pot tornar-se rica si treballa amb prou disciplina, però en veritat el que fan és publicitar els seus negocis portant-los cap a aplicacions com *Telegram*, o programes de subscripció, d'entre altres (Gerrand, 2025). Alhora, els transmeten el missatge que els homes no poden expressar els seus sentiments, que la depressió i la teràpia és pels dèbils i que han d'afrontar els seus problemes “com homes”, treballant, anant al gimnàs.

La *manosphere* és alhora una ideologia i una indústria, que transforma el patiment, la inseguretat masculina i els problemes creats per injustícies sistèmiques en capital i fracàs personal, oferint promeses falses en forma de programes d'ajuda, consells financers o mentories (Gerrand, 2025).

Un dels grups que té major influència sobretot en els adolescents són els *pick-up artists*, una comunitat d'homes amb l'objectiu de seguir i manipular psicològicament a les dones per mantenir relacions sexuals amb elles. Està liderada per gurús del sexe i del lligui que comparteixen consells i estratègies per presentar-se més atractivament i aconseguir que les dones accedeixin a tenir relacions sexuals. Tot gira al voltant del *game*, que és la capacitat carismàtica i de lligar d'un mateix, i la mentalitat és que amb un *game* adequat, pots aconseguir sexe amb qualsevol dona.

Això revela una ideologia profundament misògina, en què les dones no són persones, no tenen agència ni presa de decisions. Tampoc respecten el seu consentiment ni el seu rebuig, ja que les consideren com màquines escurabutxaques de sexe, amb què, si fas les combinacions correctes sempre aconseguiràs el premi (Bates, 2020).

Un exemple dins la indústria és *Roosh V*, un home que ha escrit 14 llibres descrivint tècniques per seguir dones. Els gurús venen tallers, cursos, mentoritzen, etc. Cadascú té el seu mètode i tècniques, però tots assumeixen que l'home és el que ha d'iniciar sempre, el que ha de dominar l'acció, i acostumen a descriure's tècniques molt concretes i complexes.

Els adolescents sovint amb inseguretats i problemes d'autoestima, veuen aquest contingut com una oportunitat per tornar-se més carismàtic i guanyar l'atenció que desitgen. El terme *rizz* és un equivalent al *game*, i sovint apareix en les conversacions entre joves.

La *red pill community* i els *incels* són dos grups pertanyents a la *manosphere*, molt similars ideològicament. La comunitat *incel* és la part més violenta de la *manosphere*. És un moviment extrem i radical amb, almenys, desenes de milers de membres, obsessionats pel sexe i la ràbia per no poder-ne aconseguir. Difonen una ideologia misògina i de supremacisme masculí que defensa i incita la violació sistemàtica i la violència contra les dones.

És una xarxa en expansió de pàgines web, fòrums, blogs, pòdcasts i canals de *YouTube*, d'entre altres. El seu creixement i aparició és degut a la globalització de l'internet, però sorgeix, principalment, en reacció a la popularització i visibilitat del moviment feminista progressista.

Als anys 90, una jove coneguda com a Alana va crear una pàgina web per compartir les seves dificultats per trobar l'amor, la va anomenar "Alana's Involuntary Celibacy Project". A poc a poc, la comunitat va créixer, amb dones i homes compartint les seves frustracions i pors al voltant de la vida romàntica, i Alana va acabar deixant-la de banda al millorar la seva situació amorosa. Més de vint anys després, la comunitat *invcel* (*involuntary celibacy*) havia canviat completament: de ser un espai de vulnerabilitat i comprensió per homes i dones, a ser-ne un de difusió de missatges d'odi i violència i exclusiu dels homes.

La immensa majoria dels seus integrants són homes heterossexuals, blancs i de classe mitjana, però no exclou d'altres perfils, malgrat que hi existeix una jerarquia de races. El que sí que acostumen a tenir en comú és la necessitat de pertinença, de formar part de quelcom. La comunitat s'aprofita d'aquesta vulnerabilitat, així com de la baixa autoestima i els problemes que carreguen els homes en arribar, i els atrapen amb la companyonia i oferint un causant de tots els seus mals: les dones. Els fan creure que, en realitat, aquestes manipulen el món fent creure a la societat que els homes ho dominen tot, mentre que són elles, realment, les qui tenen els privilegis i el control. Tergiversen la narrativa recollint i compartint fets i exemples històrics molt convincents, i amb insistència, els imposen aquestes creences als nou arribats. Els fan prendre la "pastilla vermella" (*red pill*), el moment en què s'adonen de la mentida en què han viscut fins aleshores, i poden comprendre la realitat que els ofega.

Ja conscients de la realitat que viuen, existeixen diversos corrents que reaccionen de manera diferent: *Looksmxing*, aquells *incels* que busquen millorar la seva situació romàntica obsessionant-se amb la seva aparença física; *Blackpillers*, el més nombrós amb diferència, són els *incels* que no consideren que existeixi una solució, que viuran tota la vida en celibat, i que són uns fracassats. En aquest últim grup freqüentment debaten sobre el suïcidi i s'anima a aquells que vulguin cometre-ho.

Algunes debats que deriven d'aquesta ideologia i que es debaten en els xats dins la comunitat tenen a veure amb la legalització de la violació, l'extirpació dels drets de les dones, com violar, si s'ha de considerar les dones com a humanes, d'entre altres. Tenen un vocabulari propi molt extens que utilitzen per expressar l'extremisme al qual recorren. Ex: *Roastie*, dona que ha tingut massa relacions sexuals; *Rapecel*, *incel* que ha decidit violar per "satisfer" les seves frustracions

sexuals; *Stacys*, dones atractives i *Beckys*, dones menys atractives, però que encara així poden mantenir relacions sexuals.

Per molt que sigui un grup majoritàriament desconegut, no es pot desestimar la influència que pot tenir en la societat, ni l'amenaça que representa pel món real. És un grup que no es pot ignorar: el 23 de maig de 2014, Elliot Rodger de vint-i-dos anys, va disparar contra una sororitat a la Universitat de Califòrnia de Santa Bàrbara, matant a sis persones i ferint-ne catorze. Prèviament, havia penjat un vídeo a la plataforma de *YouTube* explicant els motius, una llista de queixes contra el rebuig sexual que havia rebut per part de les dones al llarg de la seva vida, i que era l'hora de la venjança. Aquest és un de tants altercats que s'han fet en nom de la comunitat *incel* (Bates, 2020).

Fora d'aquesta comunitat, però amb conductes que connoten ideologies similars, es poden destacar l'augment de casos de grups de menors violant a altres menors (Selma, 2025 i Avendaño, 2026), o el cas dels crits masclistes dels estudiants del col·legi major Elías Ahúja¹⁵. Malgrat que aquests casos no tenen relació directa amb els incels, serveixen per assenyalar el perill que aquestes comunitats i els missatges que transmeten suposen per la societat.

Alhora, si ni tan sols es pren seriosament la violència contra les dones en el món físic, com es prendrà seriosament la que es produeix en el món virtual?

3. L'enaltiment de polítiques d'extrema dreta i *alt-right* mitjançant la *manosphere*.

L'última causa és la retroalimentació entre els grups polítics d'extrema dreta i *alt-right*¹⁶ i els discursos de la *manosphere* (Bates, 2020). Creen una relació simbiòtica en què ambdós busquen suport, projecció i viralització, uns per obtenir poder polític, els altres per aconseguir poder econòmic i estatus social. I és, que aquests elements tenen molts objectius en comú: promulgar una ideologia conservadora, misògina, i de supremacisme blanc, que mantingui les estructures de poder actuals; arribar al gran públic; i acumular capital.

¹⁵ Kardelis, S. (2022). Machismo y cultura de clases: la realidad que muestra el vídeo del colegio mayor Elías Ahúja. *The Conversation*. <https://doi.org/10.64628/ao.esfwmcum>

¹⁶ És un moviment heterogeni d'extrema dreta i nacionalisme blanc, anomenat pel neonazi Richard Spencer el 2010 als Estats Units, amb l'objectiu d'unir les d'ideologies extremistes alternatives. Va estar en ascens fins al 2017, quan la manifestació *Unite the Right* d'*alt-right* va atraure una forta oposició antifeixista i va començar a decaure. Amb el triomf de Trump en les eleccions presidencials, el moviment ha tornat a atreure atenció i popularitat, sobretot entre els joves.

Els creadors de contingut de la *manosphere* constantment s'adapten a les necessitats del públic i al mercat global per transformar el seu missatge en discursos virals. En aquest sentit, no els interessa dir la veritat, només crear la commoció que atregui a la major quantitat de públic. És per això que s'aprofiten de la vulnerabilitat i la ingenuïtat d'aquest per mercantilitzar i promocionar ideologies extremistes que els beneficien. D'aquí neix la relació entre la *manosphere* i la política.

Un exemple seria l'amistat entre Donald Trump, el president dels Estats Units, i Andrew Tate, una de les figures que lideren la *manosphere*. Trump coneix el potencial poder polític que pot aportar controlar la *manosphere*, i Tate sap que mantenir una bona relació amb el president dels Estats Units el pot beneficiar en gran manera, com s'ha vist ja, que després d'haver estat detingut per acusacions de violacions i tràfic de persones, d'entre altres, a Romania, ha aconseguit viatjar a Florida amb un avió privat, encara que Trump va declarar "No sé res al respecte" (Wendling, 2025).

Aquest fenomen tanca el cicle. Un sistema que oprimeix als homes i adolescents, manipulats i estafats en benefici econòmic d'uns pocs, alhora transformats en influència i poder polític, utilitzats per mantenir i perpetuar el mateix sistema que els trepitja.

2.3. Música i gènere

La música és un dels àmbits afectats per les polítiques de gènere fins al punt de ser gairebé impossible trobar un aspecte que quedi intacte. I és que la configura en les seves dimensions principals: la interpretativa, mitjançant la tipificació de gènere dels instruments i del tipus de música; i la compositiva, restringint històricament la figura de la dona i establint un canó musical de la classe hegemònica (Citron, 1993).

La música al llarg de la història ha estat una pràctica més utilitzada per reforçar les dicotomies tradicionals del patriarcat: masculí/femení, culte/domèstic, públic/privat. S'han assignat valors a segons quin tipus de música o característiques musicals que determinen què és normatiu o tradicional per a cada gènere, des del que escolten, a l'instrument que toquen i què toquen.

Alhora, la seva forta càrrega ideològica la fa ideal per transmetre missatges que contribueixen a construir identitats i sentiment de comunitat, com amb el Blues al s. XX, el Punk dels 70' o l'Ska dels 80' (Alamino-Fernández, 2018). Aquest és l'element identitari de la música que, en conjunt amb el biaix de gènere del patriarcat, acaba influint en les pràctiques musicals de manera general.

Si prenem com a exemple el rock, des d'una visió masculina, hegemònica i *mainstream*, el missatge sexual i d'alliberació que transmet té una caracterització molt masculina, al final, és una pràctica cultural i ideològica que parteix dels valors del patriarcat i que, per tant, difon els estereotips de gènere tradicionals. Al contrari, les dones sempre són dirigides cap a una "ideologia del romanç" que les condiciona a interpretar la seva sexualitat amb valors romàntics com la fidelitat, el compromís o el sacrifici (Viñuela, 2003).

Les activitats de les cantants, les instrumentistes i les compositores posen en crisi els rols de gènere tradicionals, sobretot les segones i últimes. Com la veu no és considerada com un instrument en primera instància, sinó com quelcom natural i pertanyent al cos, fa la pràctica musical de cantar, la més estesa i acceptada entre les dones, perquè es concep com la més femenina. Però, les instrumentistes, en adoptar una posició de control i de domini tècnic, característiques associades a la masculinitat tradicional, posen en qüestió la identitat femenina (Viñuela, 2003).

En relació amb aquest fet, tenen lloc les tipificacions de gènere dels instruments. Gràcies als estudis realitzats per primera vegada per Abeles i Porter (1978), i posteriorment per altres, com Griswold i Chrobak (1981), s'ha pogut identificar un patró d'associacions entre el gènere i els instruments musicals: l'arpa, la flauta, el violoncel, el clarinet, el piano o la trompa, són alguns dels instruments associats a la feminitat, en canvi, la tuba, el contrabaix, la trompeta, la bateria, el saxòfon o la guitarra, són d'altres associats a la masculinitat. Aquests estereotips poden afectar la percepció dels intèrprets dels instruments, en base al gènere al qual s'associï, poden condicionar la tria d'instruments a l'iniciar-se en la música i poden generar un biaix a l'hora de sentir certs instruments.

Segons Citron (1993), el cànon es pot definir com la projecció dels valors o ideologies dels grups de poder d'una societat, en ells recau quines obres acaben formant part del cànon. Per tant, aquest no és neutre, ni objectiu, representa els interessos d'aquests grups. El cànon musical històricament ha estat molt estudiat, però, quin és el cànon musical actual? Amb quins objectius s'impulsa i quins són els grups que el promouen?

En un estudi analitzant les lletres de les 30 cançons més escoltades a la plataforma de *Spotify* en cerca de contingut sexual, violent, referències a drogues o alcohol, i va concloure que només eren 4 les que no feien referència a cap d'aquests elements (Torre, 2024). És possible que aquest predomini de temàtiques de violència i sexe en les cançons més escoltades a les plataformes, formin part d'un cànon imposat per un grup al qual li interessa impulsar la sexualització de les dones i la violència de gènere? En un món en què les dones estan transgredint més i més els valors tradicionals associats a la feminitat, el sistema patriarcal potser busca alternatives per mantenir-les sota control.

3. Marc pràctic

3.1. Context de les intervencions

El centre on s'han fet les intervencions és l'IES Joan Brossa, un institut públic situat al barri del Guinardó, on hi assisteixen alumnes molt diversos de famílies majoritàriament treballadores. Ofereixen tres línies d'ESO (90 places) i dues línies de Batxillerat (70 places), amb les modalitats d'humanitats i ciències socials, i ciències i tecnologia.

El nivell escollit per a fer les classes és el de 3r d'ESO (14-15 anys), pels motius següents: és el darrer curs en què s'imparteix l'assignatura de música i és el moment en què els alumnes es troben en plena adolescència, les diferències entre nois i noies s'evidencien més i comencen a descobrir la seva pròpia identitat, tant psicològica com sexual. Per tant, m'ha semblat el moment indicat per reflexionar i qüestionar les seves ideologies.

A l'IES Joan Brossa hi ha tres grups de 3r d'ESO:

- 3rA, amb 27 alumnes. És el grup més nombrós i compta amb més nois, en són 18, mentre que només hi ha 9 noies.
- 3rB, amb 25 alumnes. És el grup més equilibrat, amb 11 nois i 14 noies.
- 3rC, amb 25 alumnes. En aquest cas al contrari que els anteriors, hi ha 7 nois i 18 noies.

S'ha fet una intervenció amb cada un dels grups, per tant, un total de tres. L'espai utilitzat és l'aula de música i la duració és d'una classe normal sencera, d'uns 55 minuts. El professor habitual estava present com a suport per gestionar l'aula en el cas de ser necessari.

Els horaris de les intervencions van ser els següents:

- 3rA, dijous 28 de maig de 8-8:55.
- 3rB, dijous 28 de maig de 8:55-9:50.
- 3rC, divendres 29 de maig de 8-8:55.

Les dues setmanes anteriors a aquesta programació, es van aprofitar per assistir a les classes del mateix horari, amb l'objectiu de conèixer i observar a l'alumnat en qüestió.

3.2. Metodologia didàctica

Aquestes són les estratègies utilitzades abans, durant i després de les sessions amb els adolescents:

- Prèviament a la intervenció, es va assistir a dues classes amb cada grup per conèixer i observar als alumnes, establint un primer contacte i tenir més context per avaluar possibles comportaments misògins i dinàmiques entre nois i noies.
- En tant que organització de l'aula, al ser molt espaiosa, es va dividir en dues parts. En una, davant de la pissarra i el projector, es van disposar dues fileres de cadires en forma de mitja lluna, per fer la presentació i les activitats inicials. En l'altra, es van distribuir les taules en illes de quatre cada una per realitzar el treball grupal.

Fig. 1
Disposició original de l'aula de música
Font: pròpia

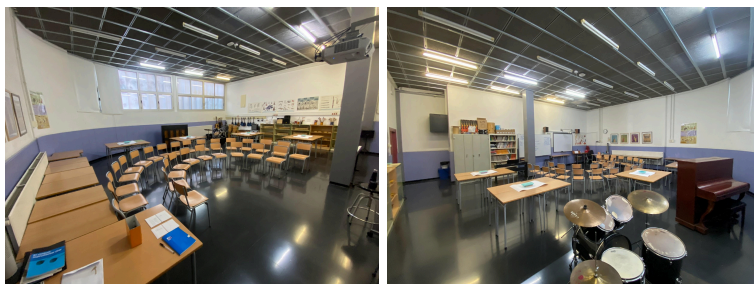

Fig. 2 i 3
Disposició utilitzada durant la intervenció
Font: pròpia

- L'investigador va guiar, dinamitzar i gestionar l'aula al llarg de la sessió, per garantir que les activitats es comprenguessin i es fessin correctament. Alhora, va fer observacions sobre el comportament dels alumnes i qualsevol element digne de mencionar.

Per tant, va mantenir un rol proactiu, aclarint qualsevol dubte, llançant preguntes a l'aire, incitant a la participació dels alumnes més quiets, revisant les respostes dels estudiants per comprovar que no hi haguessin confusions, etc.

Va fer ús d'una presentació projectada a la pissarra amb exemples i models de resposta per cada una de les fitxes de les activitats (vegeu a annexos).

- Respecte al protocol ètic, per evitar qualsevol inconvenient, es va optar per no enregistrar la classe, i utilitzar l'anonimat en les evidències recollides al llarg de la sessió. En tot moment els alumnes van ser coneixedors que les dades recollides en el transcurs de la intervenció serien utilitzades per una investigació de manera anònima, i que s'hi podien negar a la participació en qualsevol moment.
- Les evidències es van recollir en forma de resposta de formularis en línia (abans i després de la sessió), fitxes físiques individuals, cartolines grupals i observacions. D'aquesta manera es deixaria constància de tot el possible per compensar el fet de no enregistrar les classes.

3.3. Seqüenciació

Prèviament a la intervenció es va difondre un 1r formulari per cada grup perquè els alumnes el responguessin (vegeu a annexos), on se'ls demanava que escriguessin el títol i autor de tres cançons que els agradessin molt o que escoltessin sovint. Amb els resultats es van fer sis llistes de cançons a *Spotify*, una per cada grup, alhora subdividides entre aquelles escollides per nois, i aquelles escollides per noies (vegeu a annexos).

La intervenció va tenir 3 activitats principals, amb un moment inicial de presentació, i un final de cloenda i reflexió grupal.

Va iniciar amb un joc inicial per preparar el clima d'aula: conèixer-nos, desfer-nos de la vergonya, crear un espai segur. Es va triar "La partitura": asseguts en dues fileres de mitja lluna, es tria un component de vestimenta que alguns dels alumnes tinguin, i d'altres no. En base a aquesta premissa, el professor va un per un i, si l'alumne té l'article, picarà dues corxeres, si no el té, picarà una negra. L'objectiu del joc és que dedueixin quina és la premissa, ja pot ser portar arracades, pantalons llargs, ulleres, etc.

Aleshores arrancava la 1a activitat. En base al formulari i les llistes de cançons creades, s'havien triat quatre cançons no pertanyents al grup de la intervenció -és a dir, si el grup és 3rA, les cançons eren de 3rB i 3rC-, i se'ls va demanar que omplenessin la fitxa pertinent (vegeu a annexos), on responien a la pregunta: la persona que ha escollit aquesta cançó creieu que és un noi o una noia? Amb una breu justificació al costat.

Prèviament, es va comentar un exemple projectat a la pissarra (vegeu a annexos) per a què poguessin observar alguns tipus de justificació possibles i tinguessin un model a seguir en cas de dubte.

Al final de l'activitat es van demanar que compartissin algunes respostes per fer un petit debat al voltant d'aquestes.

La tria de cançons es va efectuar de la següent manera:

- Dues cançons proposades per nois. Una de l'estil que predomina en les propostes dels nois, i l'altra que funciona com a excepció.
- Dues cançons proposades per noies seguint la mateixa lògica però al contrari, és a dir, la primera és l'excepció, la segona la "norma".

Les cançons triades segons el grup van ser:

3rA		Persona que l'ha triat
1a	<i>La Gerencia</i> - Tito "El Bambino"	Noi
2a	<i>Elastic Heart</i> - Sia	Noi
3a	<i>Torremolinos</i> - Samueliyo Baby	Noia
4a	<i>logical</i> - Olivia Rodrigo	Noia

3rB		Persona que l'ha triat
1a	<i>Alboroto</i> - FRESHCO, Flossy OB	Noi
2a	<i>A Thousand Miles</i> - Vanessa Carlton	Noi
3a	<i>Ты Была</i> - NEXTIME	Noia
4a	<i>Con La Miel En Los Labios</i> - Aitana	Noia

3rC		Persona que l'ha triat
1a	<i>La Gerencia</i> - Tito "El Bambino"	Noi
2a	<i>A Thousand Miles</i> - Vanessa Carlton	Noi
3a	<i>Torremolinos</i> - Samueliyo Baby	Noia
4a	<i>Con La Miel En Los Labios</i> - Aitana	Noia

Seguit va anar 2a activitat, la central. Es van dividir en quatre grups d'entre sis i set membres, aleshores es va fer una audició d'un fragment d'un minut de la peça *Outlier* de Snarky Puppys (2:00 a 3:00), a partir de la qual se'ls preguntava: "si aquesta peça fos una persona, com seria? Escriviu, dibuixeu i representeu-ho a la cartolina".

Amb la explicació, es va presentar una sèrie de preguntes a respondre per guiar la seva imaginació, i que no es trobessin amb la dificultat de tenir massa llibertat (vegeu a annexos). Algunes de les preguntes eren: amb quins adjectius descriuries la cançó? La imagines com a home o com a dona? Com vestiria? etc.

Per a què tots els estudiants estiguessin participant, a aquells que no s'ocupaven del procés creatiu, se'ls va repartir un paper on havien de proposar arguments que defensessin la seva tria de gènere (vegeu a annexes), és a dir, si imaginaven una dona, havien de buscar motius que recolzessin aquella idea.

Nº	Metodologia i seqüència didàctica			
	Activitats d'ensenyament-aprenentatge	Temps	Materials i recursos	Objectiu / Resultats
1	Activitat inicial de coneixença i escalfament.	5 minuts	Disposició de l'aula: dues fileres de cadires en forma de mitja lluna.	Preparar el clima d'aula necessari per participar i parlar al llarg de les activitats.
2	1a activitat	10 minuts	Disposició de l'aula: dues fileres de cadires en forma de mitja lluna. Projector, altaveu, fitxes a emplenar i bolígraf.	Primera aproximació al biaix de gènere. Deixar entreveure la direcció de la intervenció.

3	2a activitat	35 minuts	Disposició de l'aula: quatre illes de taules per treballar grupalment. Projector, altaveu, rotuladors de colors, quatre Din A2 i fitxes d'arguments. Posterior distribució en 4 grups amb illes de 4 taules.	Aprofundir sobre l'imaginari masculí i femení que tenen.
4	Cloenda	5 minuts	Disposició de l'aula: dues fileres de cadires en forma de mitja lluna.	Reflexionar i qüestionar les idees aparegudes al llarg de la sessió.

Posteriorment a la intervenció se'ls va difondre un 2n formulari per cada grup per conèixer l'experiència dels alumnes al llarg de la intervenció i avaluar si s'havien aconseguit els objectius proposats (vegeu a annexos).

3.4. Resultats

A partir de les intervencions realitzades s'han recollit evidències de diferents maneres:

Tipus d'evidències		Número d'evidències per grup		
		3rA	3rB	3rC
Formularis	1 (Prèviament)	18	18	14
	2 (Posteriorment)	23	15	8
Generades durant la intervenció	Activitat 1	26	23	22
	Activitat 2 - Arguments	4	4	4
	Activitat 2 - Cartolines	4	4	4
Observacions	Prèviament	Es va visitar cada grup dues classes abans de la intervenció menys pel 3rC, al qual només es va poder visitar una vegada.		
	<i>In situ</i>	En acabar les intervencions es va fer un recull de les coses observades en el transcurs de la sessió.		

A partir del formulari 1 es van crear sis *playlists* de música a la plataforma de *Spotify*, resultants de dividir les respostes de cada grup segons si era noi o noia:

- [3rA nois](#)
- [3rA noies](#)
- [3rB nois](#)
- [3rB noies](#)
- [3rC nois](#)
- [3rC noies](#)

Amb l'objectiu d'analitzar els gustos musicals dels alumnes i fer una tria per l'activitat 1.

L'escaneig dels documents de les activitats es troba en els annexos. Aquí hi ha exemples de cada un dels formats:

	Noi	Noia	Justificació
1a cançó	X		Perquè ho sembla.
2a cançó	X		Per intuïció
3a cançó	X		Aquesta música és de nois.
4a cançó		X	Conec una noia que escolta música així

Fig. 4
Exemple de fitxa emplenada de l'activitat 1
Font: intervenció

Què defenses?

Aquests son els meus arguments:

- Per mi el cantant és un home perquè era una noia molt masculina i de normal som de home
- Com és masculina la canço perquè al que la toca està juna
- Per a mi en sembla que un va personatge d'una pel·lícula d'acció
- Jo penso amb la intenció de dibuixos animats
- Jo crec que aquest home es així.

Fig. 5

Exemple de fitxa emplenada de l'activitat 2, arguments

Font: intervenció

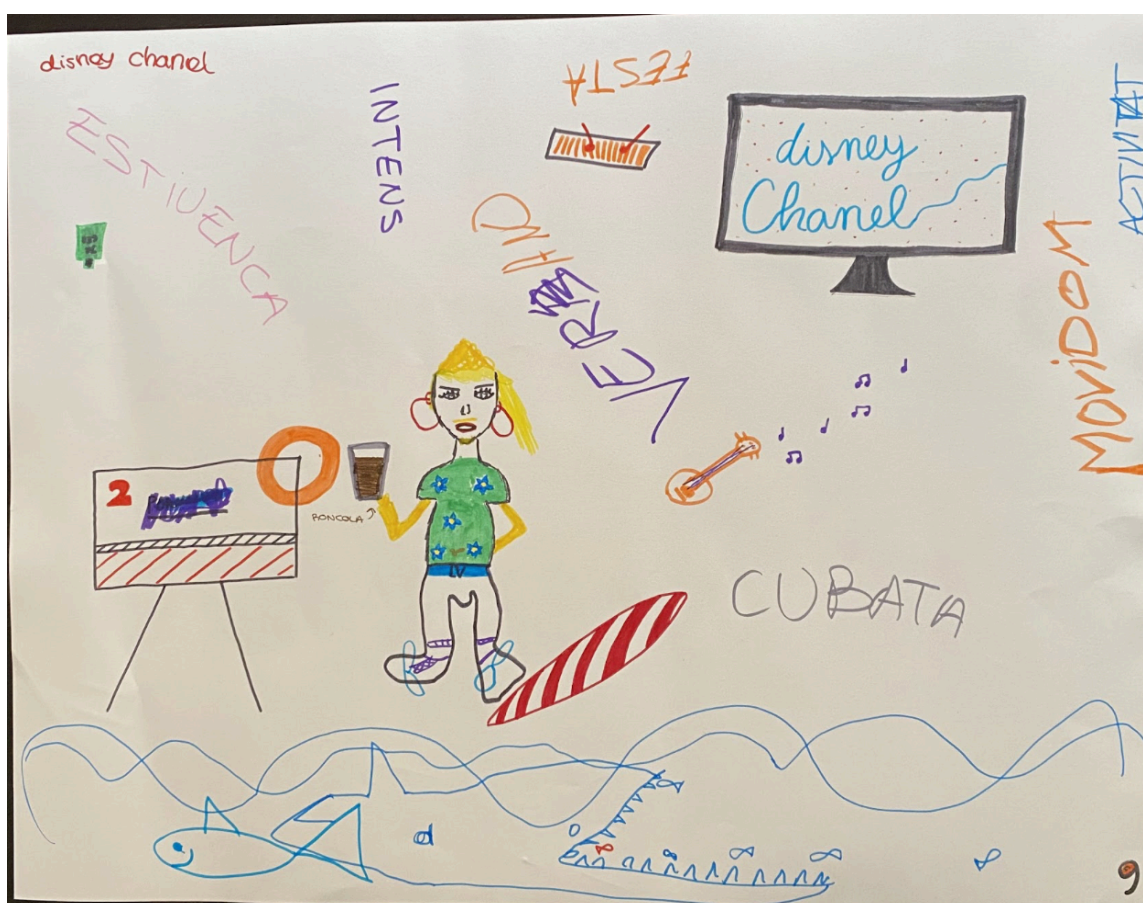

Fig. 6

Exemple de cartolina grupal de l'activitat 2

Font: intervenció

Observacions:

3r A: Grups no mixtos menys un, fèiem e els que feien: 3 noies i 4 nois
 Més nois que noies. ~~Tot hom ha canviat l'exercici d'imaginari~~ Hi ha hagut la
 cançió d'imaginar als interprets, enlloc de personificar la música.
 Tot hom l'ha imaginat com a home, i la bateria ha aparegut mal.
 Han treballat en harmonia menys el 1r grup, el qual s'ha juntat fortament
 i hi havia disparitat d'opinions, ~~menys~~ això ha provocat desinterès i falta de
 participació d'alguns nois del grup. Hi havia molt interès a conèixer el
 resultat real de la primera activitat. Hi havia persones més involucrades en el
 procés creatiu, i d'altres més en pensar. Tots els grups han estat actius la
 majoria del temps i m'he ocupat de dinamitzar el participant més passius
~~sempre~~ sent el títol del debat.
 Gènere mixtos i a gèn.
 Quan els he preguntat de què enava la sessió, han estat les noies que
 han respost "sexisme", "gènere".
 Existien les dinàmiques dels nois més graciosos i còmics, i les noies
 més immerses i perfeccionistes.
 Competència per "fer-ho millor".
 A un alumne li heuigut agraït més fer-ho en grups petits.
 Però portaré alguns mètodes per provocar-ho.

Fig. 7
 Exemple d'observacions
 Font: pròpia

3.5. Anàlisi dels resultats

En aquest apartat s'analitzen les evidències generades a partir de la intervenció.

Formulari 1. Aquesta taula és el resultat d'haver analitzat les cançons proposades pel grup 3rA, en tant que gènere i temàtiques recurrents en les lletres:

		Gènere musical													
3rA	Cançons totals	Pop	Rock	Soft rock	Urbano	Dembow	Trap	Rumba	Música electrònica	Reguetón	Anison	Drill	Rap	Pop rock	Hip Hop
nois	24	4	3	1	2	1	1	1	3	2	1	2	2		
noies	19	7			3					3			3	2	1

3rA	Temàtiques recurrents en les lletres						
	Experiències sexuals	Connotacions sexistes	Violència	Drogues i/o alcohol	Desamor	Amor romàntic	Altres
Nois	8	10	6	7	2	1	7
Noies	5	2	3	1	3	7	4

Ignorant la falta de representació, en aquestes taules es poden observar ja algunes tendències:

- La diversificació dels gustos masculins enfront d'una concentració dels gustos femenins, sobretot, en el gènere pop. Aquest fenomen coincideix amb el que menciona Viñuela (2003): a l'existir una major varietat de models de masculinitat, les possibilitats d'identificació que generen són més pels nois, a diferència de les noies, les quals sempre són dirigides cap a la ideologia del romanç, tan popular entre la música pop.
- La recurrència de la temàtica de l'amor romàntic en lletres de cançons que consumeixen les noies majoritàriament, reforçant immediatament el punt anterior.
- La difusió de discursos de caràcter sexual, sexista, violent i de consum de drogues/alcohol, als nois, reforçant una identitat masculina basada en aquests valors.

La taula resultant a l'agrupar totes les respostes dels grups de l'altra pregunta del 1r formulari "Escolteu freqüentment música d'autors/es del sexe oposat?", és la següent:

Tot 3r	Escolteu freqüentment música d'autors/es del sexe oposat?		Si la resposta és que no, perquè?			
	Sí	No	Cap motiu en concret	No m'agrada el tipus de música que composen	No en conec	No escolto música en general
Nois	5	16	7	3	3	2
Noies	27	2	1	0	0	0

Podem identificar dues postures molt diferents al respondre a la pregunta. Per una banda, la majoria dels nois no consumeixen música del gènere oposat, per l'altra la majoria de les noies sí que ho fan.

Aquesta diferència tan dràstica es pot explicar a partir de l'argument exposat de Viñuela (2003): les dones, al no tenir suficients referents de feminitat, busquen identificar-se amb música típicament masculina, l'única alternativa existent. En canvi, els homes, al tenir una àmplia diversitat de models de masculinitat, no desenvolupen la necessitat de fer-ho. És per això que ni tan sols són conscients del perquè d'aquest fet.

Activitat 1. En comptabilitzar les respostes de la fitxa de la 1a activitat, obtenim aquestes taules:

3rA	Noi	Noia
1a cançó	26	0
2a cançó	1	25
3a cançó	14	12
4a cançó	0	26

3rB	Noi	Noia
1a cançó	23	0
2a cançó	2	21
3a cançó	23	0
4a cançó	0	23

3rC	Noi	Noia
1a cançó	21	1
2a cançó	0	22
3a cançó	10	12
4a cançó	0	22

Com es pot observar, coincideixen gairebé al 100% en totes les cançons, a excepció dels grups 3rA i 3rC al respondre a la 3a cançó, on apareix el dubte i queda molt igualat.

Aquestes taules representen molt bé l'imaginari col·lectiu de la masculinitat i la feminitat, perquè al respondre, no només pensen en aquella música que escoltaria un noi o una noia, sinó que pensen en aquella que es podria associar amb un noi o una noia, és a dir, la masculinitat i la feminitat. L'interessant, però, apareix a l'analitzar les justificacions.

A l'hora de justificar la tria de respostes per aquesta activitat, els alumnes han recorregut, resumidament, a quatre tipus de resposta:

1. En base a la intuïció: el seu subconscient identifica la música com a femenina o masculina, però no coneix el perquè d'aquest biaix, les característiques o elements de la música que fan que la percebi així.
2. En base a l'experiència: el seu subconscient ha acudit a coneixements previs sobre el consum d'aquella música per definir la resposta. Conèixer a algú que escolti aquella cançó, saber que aquell cantant té majoritàriament un públic masculí, etc.
3. En base a característiques de la mateixa música: associen certs elements musicals, com el caràcter, el ritme, la veu, l'estil o la lletra, a la masculinitat o la feminitat, i en base a això decideixen. Les més freqüents han estat identificar el caràcter sentimental i calmat amb la noia, junt amb la veu de dona per decidir-se.
4. En base a les concepcions de masculinitat i feminitat: similar amb el cas de la intuïció, han seguit els estereotips de la masculinitat i la feminitat per guiar-se en les respostes. Algunes han estat: és música de gimnàs –per això és de noi–, és música de carrer, és femenina, és música de noies, etc.

Existeix un imaginari col·lectiu que dictamina com és la música que escolten els homes, o el conjunt de músiques que es consideren masculines, i un altre que dictamina com és la música femenina. Encara que no coneguin els motius, les característiques, el perquè d'aquest biaix, el seu subconscient és capaç de reconèixer i aplicar-ho, indicant que tenen una concepció clara de què és masculí i què és femení.

Activitat 2. Tots els grups menys un, han imaginat el fragment de la cançó proposada com a un home. Malgrat que gran part dels grups no han entès les consignes sobre com formular els arguments, n'han aparegut alguns de recurrents molt representatius, igual que a l'anàlisi de l'activitat anterior, es poden classificar en quatre grups:

1. En base als instruments: diversos grups han utilitzat els instruments de la cançó per argumentar que la cançó era un home. Instruments com la bateria, el baix i la guitarra elèctrica, la trompeta, el trombó, etc. Són tradicionalment associats amb la masculinitat i ells n'eren conscients (Wych, 2012).
2. En base al tipus de música: molts dels alumnes han relacionat la cançó amb el rock i el jazz, i l'han considerat música d'homes amb aquest motiu. Això confirma que ells coneixen els estereotips de gènere envers diversos gèneres musicals.
3. En base als adjectius o caràcter de la música: d'altres han partit dels adjectius amb què descrivien la música per decidir el gènere de la persona imaginada. Adjectius i paraules com acció, moviment, persecució, eufòrica, alternativa, friqui, s'han associat a la masculinitat. En canvi, en l'excepció de la dona han associat alguns d'aquests termes i similars, com festera i moguda, al gènere femení.
4. En base a les característiques musicals de la peça: en aquest cas s'han referit al ritme i al tempo de la cançó per defensar la seva representació masculina.

Aquests arguments permeten comprovar alguns dels biaixos de gènere presents en la música, i a indagar més en com perceben la masculinitat i la feminitat els adolescents.

A l'hora de fer el dibuix i representar la música en forma de persona, la majoria han recorregut a la figura del músic, a un home més aviat despreocupat amb l'aparença, amb barba, hàbits de consum de drogues, alcohol i cigars. És difícil distingir si realment han entès l'activitat o si l'han pres amb un punt més creatiu, imaginatiu, i potser, intangible.

Observacions. En un moment de descobriment sexual, els nois i noies adolescents estan redescobrint les interaccions entre si. Per tant, és una etapa en què més freqüentment formen relació entre similars. Això es pot comprovar amb els comportaments observats a l'aula, sobretot a l'hora de formar grups: tots sempre eren homogenis, menys un de mixta format, a vegades forçadament, per les minories restants.

Les dinàmiques tipificades eren les de les noies més immerses i perfeccionistes en el treball, mentre que els nois mantenien una actitud més relaxada i còmica, amb les freqüents bromes de dibuixar penis a diversos llocs o de picar-se amb les noies.

Aquestes han estat més perspicaces a l'hora de detectar la temàtica de la sessió. De fet, amb l'activitat 1 ja hi havia algunes que sabien que era impossible endevinar del tot cert qui era la persona que escoltava les cançons, advertint l'objectiu de la sessió.

En cap moment s'ha observat cap tipus de comportament misogin a l'aula, només aquesta divisió entre els nois i les noies.

Formulari 2. A partir d'aquest formulari s'ha pogut comprovar si els objectius secundaris del treball s'han aconseguit.

A l'afirmació "Aquesta sessió m'ha fet reflexionar i qüestionar com entenc la masculinitat i la feminitat", la majoria de respostes rondaven el 3, 4 i 5 de l'escala, indicant que els ha fet reflexionar entre bastant i molt.

A l'afirmació "Les activitats m'han ajudat a ser més conscient de la manera en què penso i actuo", la resposta ha estat similar però amb més votacions en el 3.

Finalment, a l'última afirmació "M'he sentit còmode i segur/a per expressar el que sentia amb llibertat", hi ha hagut moltes votacions al voltant del 4 i 5, per tant, la majoria han estat molt segurs i còmodes amb les activitats que es proposaven i el nivell d'exposició que demanaven.

4. Conclusions

Basant-se en les respostes recollides al llarg de la intervenció, la masculinitat s'ha associat a instruments robustos i poderosos, a músiques urbanes i rock, a ritmes concrets i tempos més aviat ràpids. Adjectius com actiu o esportiu també els han utilitzat i, si es pren la masculinitat com al contrari de feminitat, també es podria definir com a no sentimental i no tranquil·la, és a dir, racional i agitada. Tot i que aquesta és una definició més aviat a inexacte i ambigua, és la d'una masculinitat en procés de construcció.

Si més no, amb la investigació no s'ha pogut comprovar l'efecte de la tendència internacional de l'augment de conductes misògines a nivell local, si s'han pogut detectar uns indicis, en forma de pràctiques i costums, que podrien acabar-se desenvolupant en comportaments similars: la diversificació dels gustos masculins enfront d'una concentració dels gustos femenins en els gèneres de música consumits; la reiteració de lletres de caràcter romàntic en música que escolten les noies i de connotacions violentes, sexuals i sexistes en la que escolten els nois; com els nois gairebé no escolten música composta per dones, mentre que la majoria de les noies sí escolten música composta per homes. Aquests fets són els que silenciosament contribueixen a la construcció inconscient d'una concepció de la masculinitat i la feminitat, imposada cautament per la societat.

És per això que un dels objectius era dur a terme intervencions amb les quals poder actuar per fer reflexionar i qüestionar als adolescents al voltant de la temàtica. Les evidències han demostrat que realment existeix un imaginari col·lectiu sobre què hauria d'escoltar un home i què una dona, i per tant quina música consideren masculina i quina femenina. Sense conèixer el perquè, ni les característiques concretes, el seu subconscient pot reconèixer i aplicar aquest biaix. Els alumnes són coneixedors dels estereotips de gènere que existeixen al voltant dels comportaments, les identitats, i els gustos de les persones, i és per això que se'ls ha de guiar i qüestionar conscientment per alliberar-los d'aquesta manera de pensar.

Algunes de les limitacions o errors de la investigació han estat: la falta de casos d'estudi. Si s'haguessin pogut fer més intervencions en més centres es podria haver millorat el format i obtingut més evidències per diversificar i contrastar; la falta de temps amb els mateixos grups per indagar, aprofundir i planificar activitats més complexes o de més durada; i per acabar,

definir un sol nivell de grup per a la investigació, en lloc d'ampliar la recerca a edats superiors com el batxillerat, i inferiors com 1r i 2n d'ESO. Hauria estat un factor molt interessant per estudiar l'evolució de les interaccions entre nois i noies en el transcurs de l'adolescència i identificar el moment en què comencen a aparèixer els comportaments misògins.

Aquesta investigació ha significat un primer pas per intentar, amb major o menor solvència, orientar als adolescents cap a una masculinitat saludable i alliberar-los de les expectatives que la societat els imposa. També ha servit per validar la música com una eina capaç de vertebrar un estudi d'aquestes característiques i de generar evidències de gran valor. Per futures investigacions es podrien prendre diversos camins. A més d'engrandir el cas d'estudi a altres centres, es podria, com ja s'ha esmentat, expandir a altres nivells i edats. També es podria fer una recerca per dissenyar una sèrie de materials i recursos didàctics per contrarestar les conductes misògines dins l'aula.

5. Bibliografia

Abeles, H. F., & Porter, S. Y. (1978). The Sex-Stereotyping of Musical Instruments. *Journal of Research in Music Education*, 26(2), 65-75. <https://doi.org/10.2307/3344880> (Original work published 1978).

Adler, A., Ansbacher, H. L., & Ansbacher, R. R. (2006). *The individual psychology of Alfred Adler: A systematic presentation in selections from his writings*. Harperperennial.

Arab, L. E., & G. Alejandra Díaz. (2015). *Impacto de las redes sociales e internet en la adolescencia: aspectos positivos y negativos*. Revista Médica Clínica Las Condes, 26, 1. <https://doi.org/10.1016/j.rmcl.2014.12.001>

Armstrong, E. A., & Cragg, S. M. (2006). Movements and Memory: The Making of the Stonewall Myth. *American Sociological Review*, 71(5), 724-751. <https://doi.org/10.1177/000312240607100502> (Original work published 2006).

Avendaño, S. (2026, February 27). *Los casos de violaciones grupales entre adolescentes se multiplican: "La pornografía juega un papel central."* Antena3. https://www.antena3.com/programas/espejo-publico/noticias/casos-violaciones-grupales-adolescentes-multiplican-pornografia-juega-papel-central_2026022769a1a2721817b41eb666aacb.html

Ballester-Arnal, R., García-Barba, M., Castro-Calvo, J. et al (2023). *Pornography Consumption in People of Different Age Groups: an Analysis Based on Gender, Contents, and Consequences*. Sex Res Soc Policy 20, 766–779. <https://doi.org/10.1007/s13178-022-00720-z>

Bates, L. (2020). *Men who hate women: from incels to pickup artists: the truth about extreme misogyny and how it affects us all*. Sourcebooks.

Biota, I., Dosil-Santamaria, M., Mondragon, N. I., & Ozamiz-Etxebarria, N. (2022). Analyzing University Students' Perceptions Regarding Mainstream Pornography and Its Link to SDG5. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19 (13), 8055. <https://doi.org/10.3390/ijerph19138055>

Bujalka E., Rich B., Bender S. 2022. *The Manosphere as an Online Protection Racket: How the Red Pill Monetizes Male Need for Security in Modern Society*. Fast Capitalism 19 (1): 1–16.

Butler, J. (1988). Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory. *Theatre Journal*, 40 (4), 519–531. <https://doi.org/10.2307/3207893>

Citron, M. J. (1993). *Gender and the musical canon*. University Of Illinois Press.

Connell, R. (2005). *Masculinities* (2nd ed.). Cambridge Polity. (Original work published 1995).

Caballero, Á. (2025). *La nueva brecha entre hombres y mujeres jóvenes: ellos, cada vez más de derechas; ellas, de izquierdas*. RTVE.es. <https://www.rtve.es/noticias/20250304/brecha-hombres-mujeres-jovenes-derechas-izquierdas/16464123.shtml>

Carabí, Á. (2006). *Construyendo nuevas masculinidades: la representación de la masculinidad en la literatura y el cine de los estados unidos*. ADHUC. <https://www.ub.edu/filoan/memmasc.pdf>

El País. (2024, November 26). *Un diputado de Vox hace apología del franquismo en el Congreso: "Fue una etapa de reconstrucción, de progreso y de reconciliación."* El País.

<https://elpais.com/videos/2024-11-26/un-diputado-de-vox-hace-apologia-del-franquismo-en-el-congreso-fue-una-etapa-de-reconstruccion-de-progreso-y-de-reconciliacion.html>

Freixanet, M., Pous, J., & Berna, J. (2025). *Nois, noies i un abisme. Opinions sobre la igualtat i el feminisme*. https://www.icps.cat/archivos/Quaderns/quadern_juliol2025.pdf?noga=1

Gerrand, V., Ging, D., Roose, J. M., & Flood, M. (2025). *Mapping the Neo-Manosphere(s): New Directions for Research*. Men and Masculinities. <https://doi.org/10.1177/1097184x251350277>

Gómez, P., Nogueira-López, A., Liñares, D., Salmerón-Ruiz, M. A., & Rial-Boubeta, A. (2025). *Edad de acceso al móvil: implicaciones en el uso problemático de internet y conductas de riesgo online*. Anales de Pediatría, 103(2), 503937. <https://doi.org/10.1016/j.anpedi.2025.503937>

Griswold P. A., Chrobak D. A. (1981). Sex-role associations of music instruments and occupations by gender and major. *Journal of Research in Music Education*, 29, 57–62.

hooks, b. (1994). *Teaching to transgress: Education as the practice of freedom*. Routledge.

Horowitz, J., & Coll, M. C. (2025, November 20). *Franco murió hace 50 años, pero sigue ganando adeptos en España*. The New York Times. <https://www.nytimes.com/es/2025/11/20/espanol/mundo/ffranco-murio-hace-50-anos-pero-sigue-ganando-adeptos-en-espana.html>

Horney, K. (1973). The dread of woman. In *Feminine psychology* (pp. 133–146). W.W. Norton & Company.

Horwitz, J. (2023). *Broken Code*. Doubleday.

López-Peláez C., Paz M. (2013). Una breve aproximación al canon musical en educación desde una perspectiva de género. *Sophia*, Vol. (9), 213-220.

Luque, S., & Rovira, C. (2025). *¿Radicalizan a los jóvenes las redes sociales?* The Conversation. <https://doi.org/10.64628/aa0.dc7xyqwrc>

Martorell, S. D. (2025, September 26). *El movimiento Szon Patrol que atemoriza a Polonia: acosa a mujeres en la calle y sube los videos a redes sociales*. Escudo Digital. <https://www.escudodigital.com/internacional/szon-patrol-polonia-acoso-mujeres.html>

McClary, S. (2002). *Feminine Endings: Music, Gender, and Sexuality*. University of Minnesota Press.

Mieli, M. (1980). *Homosexuality and Liberation: Elements of a Gay Critique*. London: Gay Men's Press.

Miguel, A. G., Ortí, A. S., & Kardelis, S. K. (2023). Juventud y pornografía en la era digital: consumo, percepción y efectos. *Juventud y pornografía en la era digital: Consumo, percepción y efectos*.

Mitchell, J. (1971). *Woman 's Estate*. Harmondsworth: Penguin.

Polo, J. (2025, September 19). *Una nueva ley de regulación en internet polariza las opiniones en Reino Unido*. Atresmedia. https://www.atresmedia.com/levanta-la-cabeza/buenas-practicas/legislacion/nueva-ley-regulacion-internet-polariza-opiniones-reino-unido_2025091968cd14621b05386b62a4d0dd.html

Rajan, A. y Bates, L. (2025, July 14). "Los jóvenes no son una generación inherentemente misógina: se están radicalizando mediante algoritmos diseñados para ofrecerles contenido cada vez más extremo" - *BBC News Mundo*. BBC News Mundo. <https://www.bbc.com/mundo/articles/cwyee95l08go>

Reguera Mateo, M. (2017). *La ideología de la Alt Right: Orígenes pensadores e ideas de la nueva*. Asociación Española de Ciencia Política Y de Administración. <https://aecpa.es/es-es/la-ideologia-de-la-alt-right-origenes-pensadores-e-ideas-de-la-nueva/congress-papers/1852/>

Selma, A. (2025). *Las "minimanadas": radiografía de las agresiones sexuales grupales perpetradas por menores*. The Conversation. <https://doi.org/10.64628/aao.afvpshvuj>

Star, S., & Griesemer, J. (1989). "Institutional Ecology, 'Translations' and Boundary Objects: Amateurs and Professionals in Berkeley's Museum of Vertebrate Zoology, 1907-39". *Social Studies of Science*. 19 (3): 387-420. https://lchc.ucsd.edu/MCA/Mail/xmcamail.2012_08.dir/pdfMrgHgZULhA.pdf

Theroux, L. (2026). *Inside the Manosphere*. Netflix.

Torre Llamas, C. O., García López, A. S., & Bañuelos García, V. H. (2024, August 14). *LA SEXUALIZACIÓN DE LA MÚSICA: UN ANÁLISIS TEMÁTICO DESDE EL MARKETING SOBRE LA REGULACIÓN Y SUS IMPLICACIONES SOCIALES*. 81-93. https://www.researchgate.net/profile/Sanjuana-Grimaldo-Reyes-2/publication/387539315_Analisis_de_posicionamiento_de_refrescos_de_cola_percibido_por_alumnos_de_la_Licenciatura_en_Mercadotecnia_de_la_UAMZM-UASLP/links/6773480de74ca64e1f3e1a2a/Analisis-de-posicionamiento-de-refrescos-de-cola-percibido-por-alumnos-de-la-Licenciatura-en-Mercadotecnia-de-la-UAMZM-UASLP.pdf#page=81

Wendling, M. (2025, February 28). Andrew Tate: Did the White House lobby help end his travel ban? *BBC*. <https://www.bbc.com/news/articles/cly22wdedqeo>

Wych, G. M. F. (2012). Gender and Instrument Associations, Stereotypes, and Stratification: A Literature Review: A Literature Review. *Update: Applications of Research in Music Education*, 30(2), 22-31.

6. Annexos

En el QR es poden trobar els diversos materials digitals pertanyents als annexos. Per una banda, aquells utilitzats al llarg de la intervenció, que són la presentació i les fitxes repartides entre els alumnes. Per l'altra, l'escaneig de les evidències físiques, els formularis utilitzats i les respostes a aquests.

